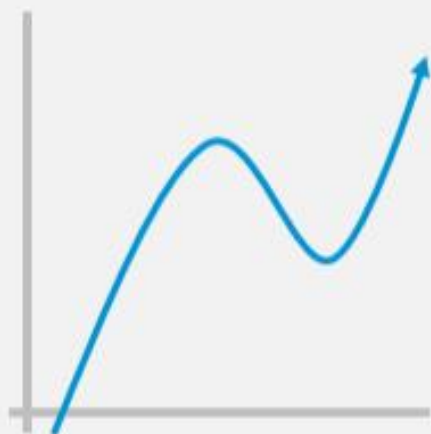

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

SPOLEČNÉ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB V NEFINANČNÍCH PODNICÍCH

VÝSLEDKY ZA 3. ČTVRTLETÍ 2021

AUTOŘI: VLADIMÍR ŠTÍPEK, BOHUSLAV ČÍŽEK, ANNA NOVOTNÁ

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření
mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

OBSAH

O ŠETŘENÍ.....	2
SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	3
VÝSLEDKY PODROBNĚ.....	4
1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE.....	4
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY.....	7
3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY.....	8
PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ.....	10

O ŠETŘENÍ

Databázi časových řad naleznete [ZDE](#)

Pravidelné čtvrtletní šetření SP ČR a ČNB: více než 10letá historie čtvrtletních statistických a analytických výstupů

Unikátní společný projekt: Spolupráce významné mezinárodně uznávané měnové instituce a nejvýznamnějšího zaměstnavatelského Svazu v ČR

Informace od firem: Informace o očekávání, podnikatelském prostředí, faktorech a bariérách atd. **Respondenti: 162** respondentů v šetření za 3. čtvrtletí 2021

Databáze časových řad je dostupná na stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=ACAA&p_sestuid=&p_lang=CS

Cesta: Databáze časových řad ARAD → Statistická data → Všeobecná ekonomická statistika → Statistická šetření ČNB → Statistické šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

Autoři: Vladimír Štípek, Bohuslav Čížek, Anna Novotná

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

Domácí poptávka
brzdí, náraz na
limity růstu

Z časových řad je patrné, že **trend zlepšování** některých indikátorů a oživování ekonomiky během 1. poloviny roku 2021 **skutečně probíhal**. **Druhá polovina roku 2021 ale již ukazuje zatím na navazující stagnaci**, což například dokládá **hodnocení domácí poptávky**, které zůstalo ve 3. čtvrtletí 2021 na stejné úrovni jako v předchozím kvartále. Salda ekonomických indikátorů stávající poptávky, očekávaných zakázek či investic zůstaly ale kladná. Zpomalení pozitivního trendu ve třetím čtvrtletí je dáno **limity dalšího růstu firem v podobě vysoce zvyšujících se cen vstupů, nedostatku některých komponent či drahou a nedostupnou pracovní silou**. Tyto limity budou brzdit růst české ekonomiky i v dalších měsících.

Zahraniční
poptávka v
kondici

Je zajímavé, že hodnocení **zahraniční poptávky** je pozitivnější než v případě tuzemské poptávky. To je pro českou ekonomiku, silně napojenou na zahraničí, příznivá zpráva. Export dle našich předpokladů bude nadále důležitý pro udržení růstového tempa HDP, kde jeho výsledky ale v závěru letošního roku brzdila významně nabídková strana

Zakázky brzdí

Zakázky se vyvíjejí rovněž pozitivně, ale i zde je patrný **trend brzdění z rychlého „oživovacího“ tempa**, které ekonomika měla v první polovině roku 2021.

Pozitivní výhled
investic

Investice již v minulém kvartále dosáhly předkrizové úrovně a ve 3. kvartálu 2021 se situace v rámci očekávání investiční aktivity spíše stabilizovala, je zřejmé, že investice jsou z pohledu podnikatelů plánem i nutností. Na druhou stranu aktuální vývoj cen dopadající do ziskovosti řady firem a nejistota dodávek sebou nese i úpravy investičních plánů a složitější plánování celkově.

Rizikový vývoj
cen, nedostatek
vstupů i
pracovníků

Cenový vývoj patří mezi aktuální limity růsti a větší ziskovosti. V očekávaných **meziroční změny spotřebitelských cen** i v **očekávání vývoje cen vstupů a výstupů** dochází k značnému nárůstu **vysoce nad úroveň inflačního cíle i jeho tolerančního pásma**. Velmi výrazně rostou ceny surovin, materiálů, nákladů na práci, což spolu s nedostatkem či zpožděním v dodávkách řady vstupů limituje značně růst na nabídkové straně. **Podnikatelé nadále očekávají další růst mezd i zvyšování zaměstnanosti**.

Absence eura

Limitem české ekonomiky je absence společné evropské měny, firmy musejí svůj export zajišťovat a jako přirozenou eliminaci kurzového rizika používají dobrovolně a v dlouhodobě stabilní míře euro i při platbách v rámci domácí ekonomiky.

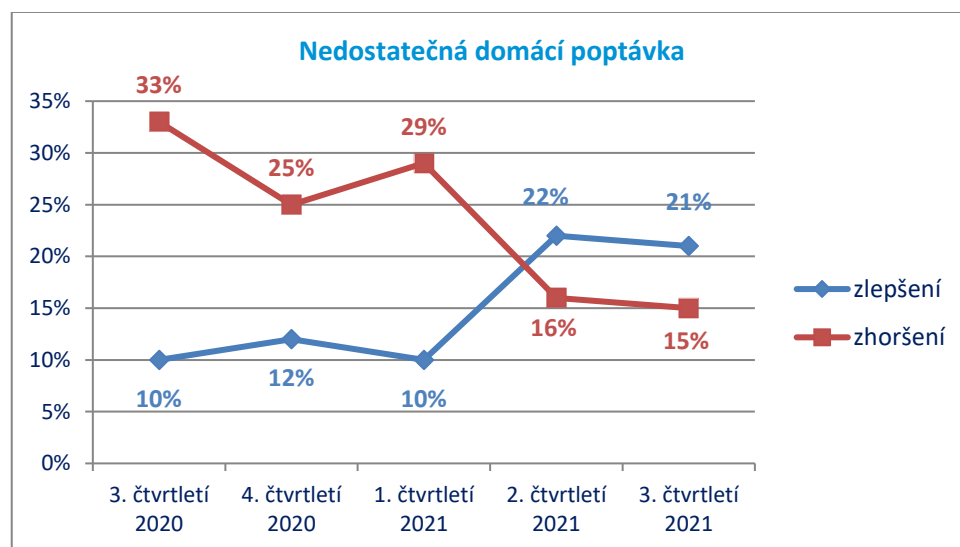
VÝSLEDKY PODROBNĚ

1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE

Hodnocení
domácí
poptávky

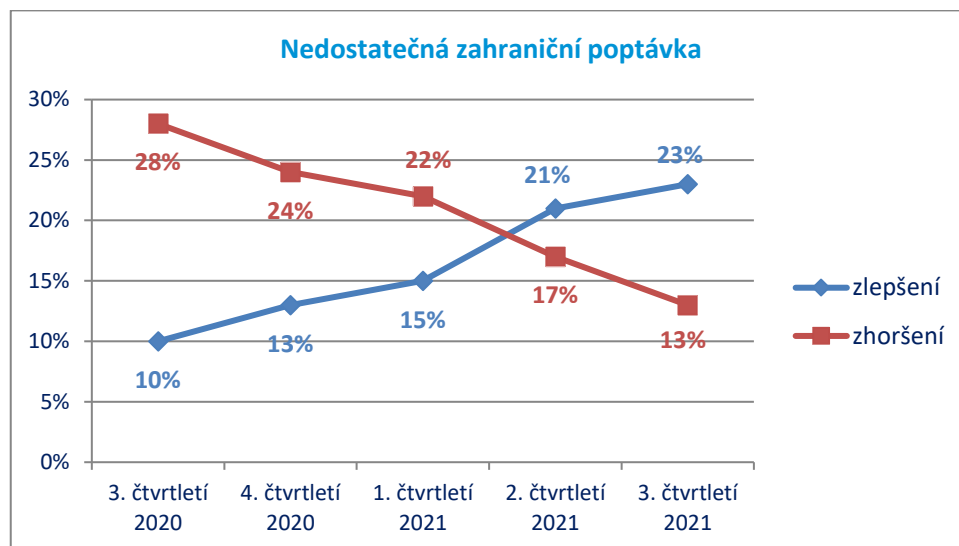
Jak dokládá společné šetření SP ČR a ČNB, **trend zlepšování některých indikátorů a ožívání ekonomiky během roku 2021 skutečně probíhal, ale druhá polovina roku ukazuje zatím na navazující stagnaci.** Pozitivní trend zbrzdil kvůli problémům v podobě nedostatku některých komponent, komplikací spojených s nárůstem cen některých materiálů, surovin a vstupů. Dále situaci komplikoval rovněž problematický vývoj na trhu práce spočívající v nedostatku zaměstnanců.

Nadále sice **převažuje pozitivní vnímání domácí poptávky**, otazníkem je ale **budoucí vývoj** včetně existujících **rizik a překážek**. Například v důsledku omezení některých výrobních či problémů s vysokými cenami energie korigovali některé firmy optimismus ohledně domácí poptávky.

Hodnocení
zahraniční
poptávky

V rámci hodnocení **zahraniční poptávky** se pozitivní trend udržel. Výrazný rozdíl mezi pozitivním a negativním hodnocením byl eliminován již v předcházejících čtvrtletích a **pozitivní vliv zahraničí na českou ekonomiku tak pokračuje.** Predikce výsledků zahraničních ekonomik pro letošní rok zůstávají pozitivní a odhady HDP EU se pohybují zhruba na dvojnásobné hodnotě růstu ČR. Limitem exportní výkonnosti tak nejsou bariéry na straně zahraniční poptávky.

Očekávání zakázek

Očekávání zakázek je nadále pozitivní oproti situaci během koronavirové krize, ovšem též rostou názory respondentů, že v zakázkách nedojde ke změně a bude docházet ke stagnaci. Celkové saldo očekávání vývoje zakázek zůstalo kladné.

V horizontu **následujícího čtvrtletí** (což představuje očekávání pro poslední letošní kvartál) dochází nadále k růstu pozitivního očekávání (byť nepříliš výraznému), což je dáno patrně stávajícími probíhajícími zakázkami, kdy kontrakty jsou v rámci roku 2021 zajištěny.

Vývoj zakázek – očekávání pro následující čtvrtletí	2Q 2020	3Q 2020	4Q 2020	1Q 2021	2Q 2021	3Q 2021
zvýšení	35,0	30,8	25,0	28,0	33,9	39,3
snížení	30,2	40,3	40,0	39,6	29,9	14,6
beze změny	34,8	25,7	35,0	32,3	36,2	46,2

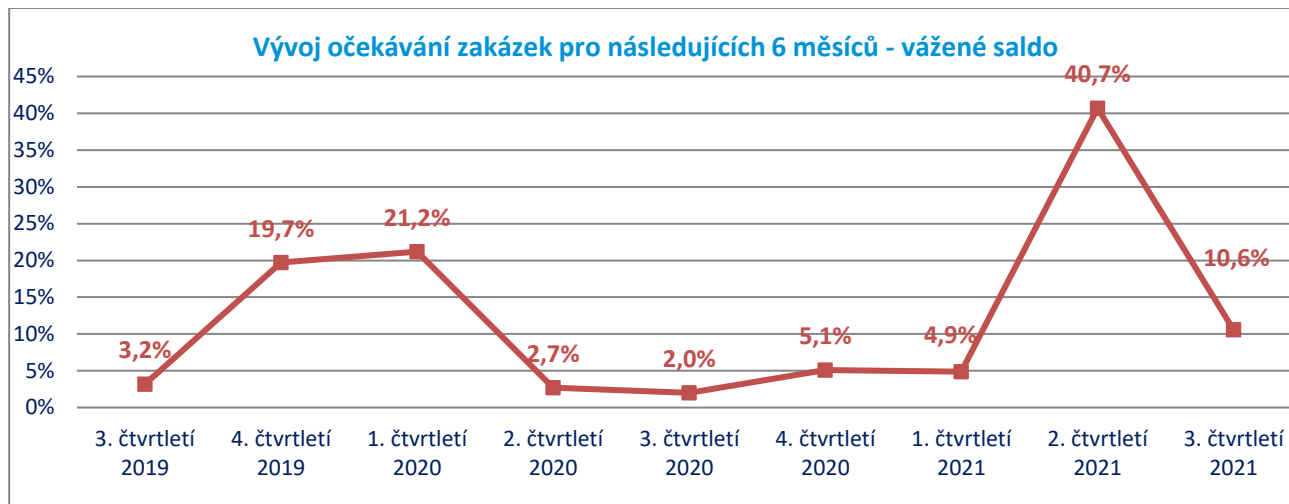
V **půlročním horizontu** se optimismus zpomaluje, optimistická očekávání vykazala pokles, především ve prospěch očekávání stagnace. Delší horizont predikce je z hlediska respondentů obtížnější, například proto, že během srpna 2021 byly výsledky průmyslu horší (komentář Svazu průmyslu srpnovým výsledkům průmyslové produkce [zde](#)) a obavy se mohly promítnout do očekávání respondentů.

Vývoj zakázek – očekávání pro následující půlrok	2Q 2020	3Q 2020	4Q 2020	1Q 2021	2Q 2021	3Q 2021
zvýšení	34,2	32,5	30,7	33,7	56,6	28,4
snížení	31,4	30,5	25,6	28,9	16,0	17,8
beze změny	34,4	37,1	43,7	37,4	27,5	53,8

Následující graf ukazuje **vážené saldo očekávání zakázek** pro půlroční období. Je zde patrný opětovný pokles optimistického trendu, který nastartoval během roku 2021, ovšem limity růstu v podobě zmíněných rizik (růst cen, nedostatek dodávek

VÝSLEDKY SPOLEČNÉHO ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB ZA 3. ČTVRTLETÍ 2021

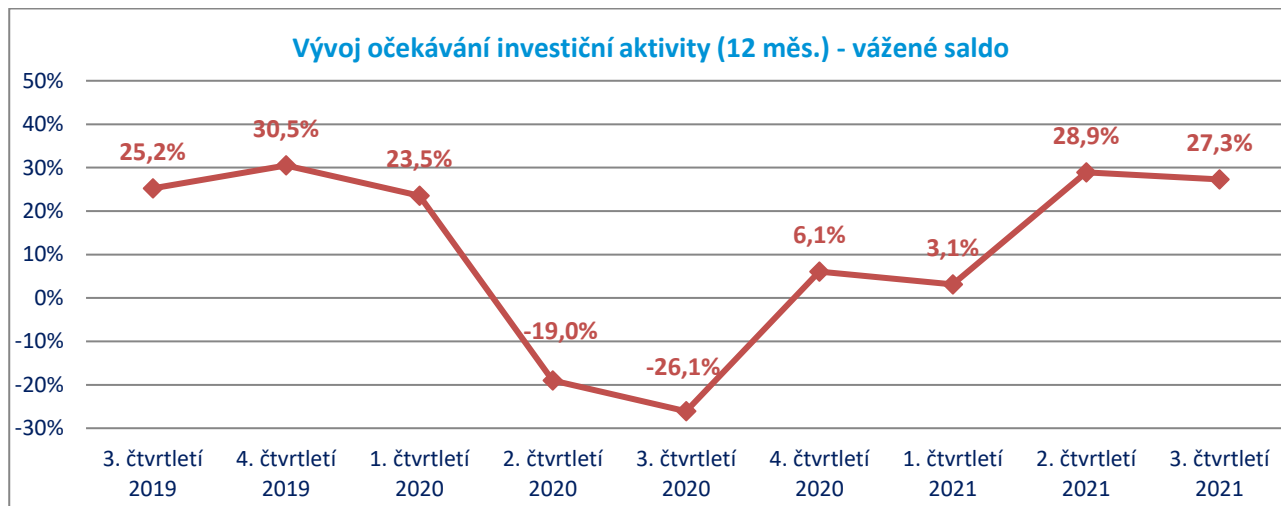
a materiálů, zpoždění, problémy na trhu práce) mají vliv na výhled respondentů do budoucích čtvrtletí a na rok 2022.

Investice v ročním horizontu

Očekávání investic v ročním horizontu vykazuje stabilizaci. Během roku 2021 se očekávání investiční aktivity dostalo na předkrizovou úroveň a na ní se investice drží.

Na pozitivní výhled investic má nadále vliv realizace odložených investic z roku 2020, dobrá kondice některých sektorů a jejich chuť investovat, ale rovněž výhled nedostatku pracovních sil a nutnost investovat kvůli zefektivnění procesů ve firmách a též nutnost investovat vzhledem ke konkurenčnímu boji. Limity růstu, například cenové šoky či výpadky dodávek klíčových komponent, ale vedou v některých případech k revizím investičních plánů.

Investice v půlročním horizontu

Kratší půlroční horizont se (po zlepšení v minulých kvartálech) aktuálně ve 3. čtvrtletí 2021 téměř od minulého šetření nezměnil.

Vážené saldo se ze záporných hodnot z loňského roku dostalo nyní na 27,6 %, což ilustruje jednoznačnou převahu pozitivních očekávání, která se dotýkají až jara 2022.

2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY

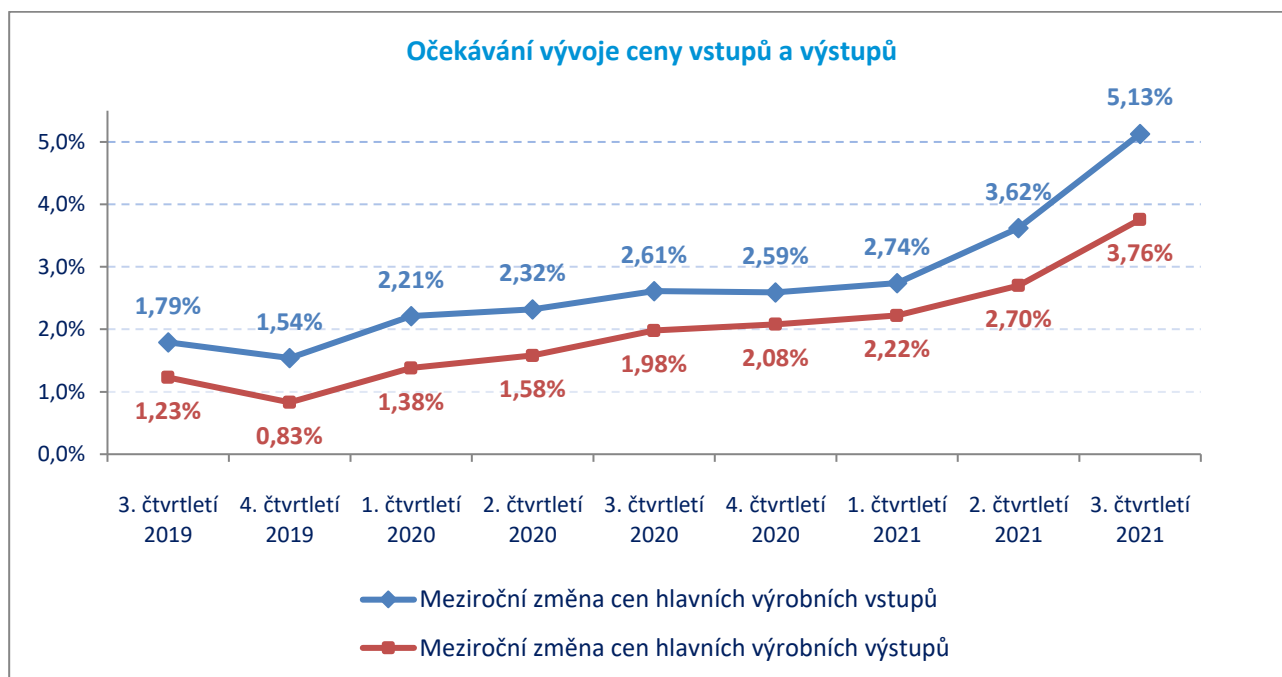
Očekávání
růstu cen

V oblasti **cenového vývoje** dochází k nárůstu stále nad inflační cíl, **až na úroveň, které jsou** (i z pohledu 10leté časové řady, které poskytuje toto šetření) **velmi vysoké**. Podnikatelé v horizontu **1 roku** čekají nárůst spotřebitelských cen o **3,37 %** a v horizontu **3 let** očekávají růst o **3,62 %**. Jak dnes ale vidíme z makroekonomických indikátorů, pro rok 2022 lze očekávat spotřebitelskou inflaci i téměř dvakrát vyšší než vychází výše uvedené hodnoty ze šetření.

Cena vstupů a
výstupů

Obavy z vyšší míry cenového růstu podporuje i šetření v oblasti **cen vstupů a výstupů hlavních výrobních faktorů**. V ročním horizontu respondenti očekávají **nárůst cen vstupů o 5,13 %** a **výstupů o 3,76 %** jak je patrné z následujícího grafu.

Tento vývoj vnímáme jako riziko pro ziskovost firem. Další cenový vývoj přináší do dodavatelsko-odběratelských vztahů značnou nejistotu, a to může mít vliv na rozhodování o investicích, načasování spotřeby atd.

Nadále přetrvává **nižší růstová úroveň vstupů ve srovnání s výstupy**, rozevírání „nůžek“ rozdílu mezi těmito hodnotami se navíc i ve 3. čtvrtletí zrychluje a podnikatelé musejí rozdíl cen v rámci své cenové politiky absorbovat.

Napětí na trhu
práce,
nedostatek
pracovníků

Trh práce přes dílčí „ochladnutí“, které vykazoval během koronavirové krize se nyní stále potýká s nedostatkem zaměstnanců – a nezaměstnanost opět klesá. Zklidnění dle výsledků šetření nelze očekávat, údaje za 3. čtvrtletí předpovídají pro další období dokonce ještě další mzdový nárůst.

Očekávaný nárůst mezd v horizontu následujícího čtvrtletí je nyní na hodnotě **2,52 %**, předchozí čtvrtletí ukazovaly na mírně nižší očekávaný nárůst. V celém letošním roce 2021 by výsledný růst mezd měl být **3,47 %**, v celém roce 2022 by měl být růst **3,49 %**. (Pozn.: *Odhady v rámci šetření nezohledňují faktory jako je přesčasová práce, mzdové benefity, 13. plat či vliv minimální mzdy nebo růst platů veřejné sféry*).

V oblasti **zaměstnanosti** se oproti loňsku **očekává opětovný mírný nárůst**, předpovědi na zbytek letošního roku se příliš od minulého šetření neliší, ovšem pro rok 2022 se čeká dodatečný nárůst zaměstnanosti o **1,02 %** (což je oproti předchozím čtvrtletím mírně vyšší tempo růstu zaměstnanosti a v stávající realitě nedostatku pracovníků to je pro firmy velmi limitující faktor).

Situace na trhu práce se tedy dle aktuálních výsledků šetření **neuklidní**, nedostatek pracovníků tak může mít nadále vliv na růst průměrné mzdy.

3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY

Vývoj faktorů
s vlivem na
růst firmy

V šetření zjišťujeme podíl respondentů, kteří očekávají zhoršení či zlepšení hlavních faktorů v oblastech klíčových pro **růst firmy**.

Jak plyne z šetření, jsme nadále svědky velmi silného **nárůstu cen na trzích v případě mnoha vstupů**, od kovů, přes cenu práce, až po ceny energií a emisních povolenek. K růstu nákladů přispěla i realizovaná epidemiologická opatření, testování pracovníků a další komplikace běžného fungování firem i jejich zaměstnanců. U řady surovin, materiálů a mezivstupů vzrostly ceny i dvouciferně.

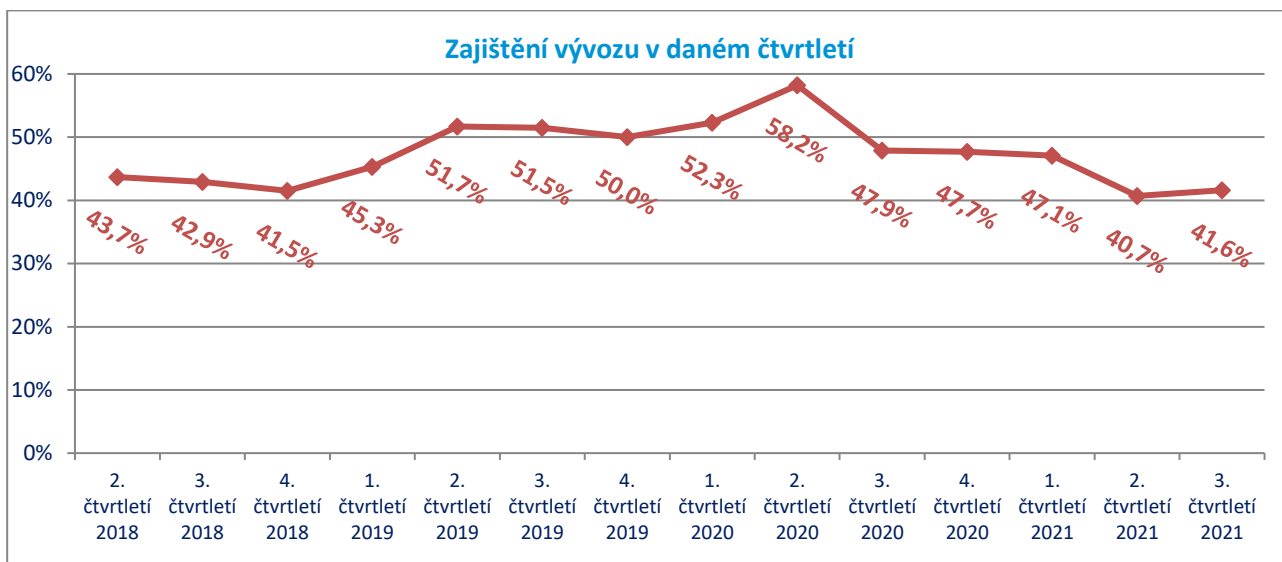
Zhoršení v oblasti cen, což je silný omezující faktor pro růst firmy, se ještě ve 3. čtvrtletí 2021 zdůraznilo v oblasti **cen materiálů a surovin, cen energií, i nákladů na práci** a zhoršil se i **nedostatek kvalifikované pracovní síly** (zlepšení v těchto oblastech firmy téměř nevykazují).

Tyto bariéry jsou nyní pro firmy významné a mohou být jedním z důvodů zpomalení příznivého růstového trendu, které v první polovině roku 2021 potvrdila i data z šetření SP ČR a ČNB. Tyto komplikace budou překážkou lepších výsledků firem i v příštím roce.

Ve **finanční oblasti** (*nedostatek financí, druhotná platební neschopnost*) zůstává situace nadále stabilizovaná a bez změny stávajících pozitivních příznivých trendů je též **dostupnost úvěrů**, zvyšování základních sazeb se zatím příliš neprojevílo, podnikatelé nevnímají dosud žádné skokové zhoršení (komentáře SP ČR ke zvyšování sazeb [zde](#)).

Náklady
nepřijetí eura

Firmy jsou stále negativně ovlivňovány tím, že **ČR zatím nemá společnou měnu euro**. Firmy z ČR mají **náklady se zajištěním** proti kurzovým výkyvům, a dokonce dobrovolně používají euro, protože v silně „eurizovaných“ zemích našich hlavních ekonomických partnerů mají významnou část dodavatelů i odběratelů.

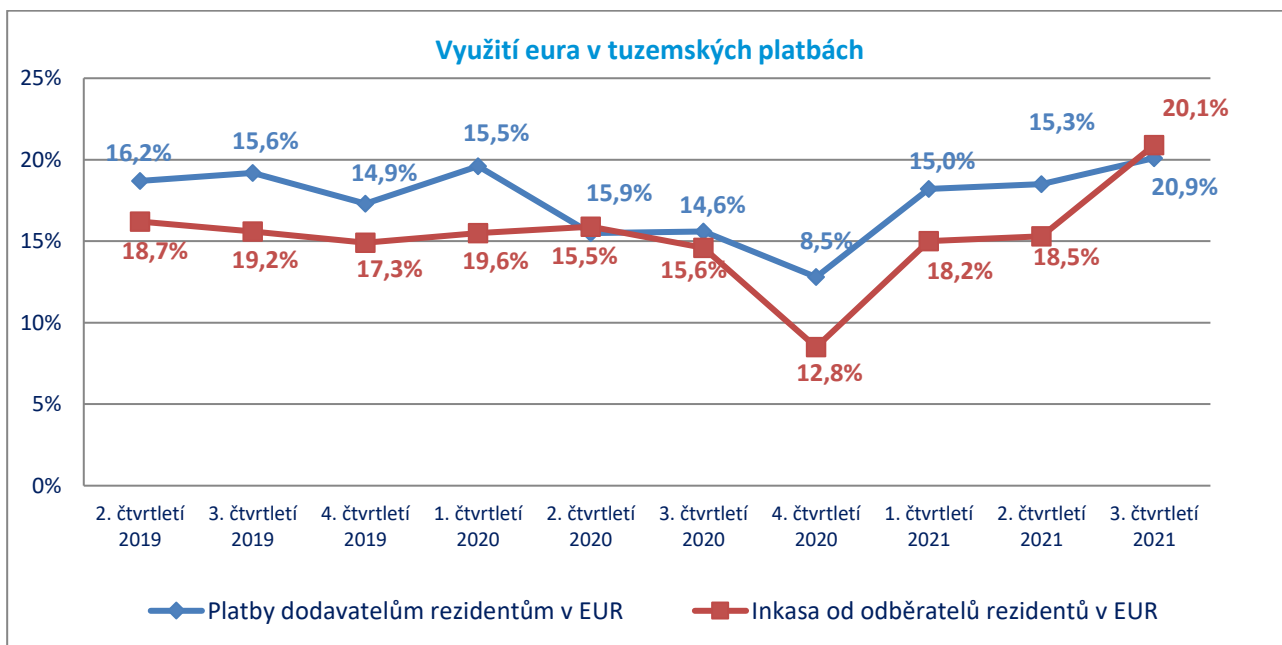

Zajištění exportu

Z grafu výše plyne, že **podíl finančního zajištění exportu** je dlouhodobě v intervalu **40–50 %**, to znamená, že **necelá polovina českého exportu se musí zajišťovat**, což při absenci eura a významné orientaci české ekonomiky na eurozónu zbytečně zvyšuje podnikatelům náklady.

Používání eura

Další přirozenou formou zajištění proti kurzovým výkyvům je **používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb**. Podnikatelé v rámci ČR používají euro pro inkasa v 20,9 % transakcí a pro platby odběratelům v případě 20,1 % transakcí (tj. jde o partnery–rezidenty na území ČR). **Dlouhodobě z výsledků šetření pozorujeme, že dobrovolné používání eura se v intervalu 15–20 % transakcí mezi rezidenty.**

Poznámka: Data pro všechny grafy a tabulky pocházejí z tohoto šetření.

PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ

Ojedinelá spolupráce

Od roku 2011 provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR ve spolupráci s Českou národní bankou pravidelná čtvrtletní šetření. Respondenty jsou podniky z nefinančního sektoru, jejichž struktura je vybrána tak, aby odrážela strukturu české ekonomiky.

Chcete se zapojit?

Svůj zájem sdělte prosím pracovníkům ČNB zodpovědným za statistické šetření na e-mail Setreni@cnb.cz, tel.: 224 414 398, kde Vám poskytnou podrobnější informace k obsahu šetření a ke způsobu vyplňování statistického dotazníku.

Šetření nabízí obrázek o aktuálním stavu a očekávaném vývoji podnikatelského prostředí jak z pohledu vnitřních, tak i vnějších podmínek.

Využití

Šetření Svaz průmyslu a dopravy ČR využívá jako základ pro prosazování zájmů zaměstnavatelů a podnikatelů. Přidanou hodnotu vytváří pohled samotných podniků, na jehož základě může být argumentace věcnější a silnější. Výsledky pomáhají: *Poskytnout signály o budoucím vývoji a situaci v podnikové sféře ekonomiky; Varovat před možnými problémy, poukazovat na slabá místa a rizika; Při tvorbě makroekonomické prognózy ČNB pro účely měnové politiky.*

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTRÁŘU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTRÁŘU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

